

A. Lapina
Ziņotājam

Latvijas Malakologu biedrība

Kronvalda bulv. 4, Rīga LV 1586, m.t. 26465835, tālr. 67034881, f. 67034862, E-pasts: Mudite.Rudzite@lu.lv,
<http://gliemji.daba.lv/>

11.12.13.

Smiltene
11.12.13.

Smiltenes novada pašvaldībai

Nr. 01, 10.12.2013

Par Rauzas/Vecpalsas upes problēmām

Latvijas Malakologu biedrība (turpmāk LMB) ar šo vēstuli iesniedz priekšlikumus sabiedriskajai apspriešanai teritorijas plānojuma grozījumu izstrādē, kas izsludināta Smiltenes novada mājas lapā

http://www.smiltene.lv/attistibas_planosana/open/2457

un kas saistīta ar dolomīta karjeru projektu Vecpalsas upes tiešā tuvumā. Informējam, ka šajā upes posmā no Rauzas dabas lieguma robežas līdz Vecpalsas ietekai Gaujā sastopamas divas ļoti nozīmīgas gliemeņu sugas, kurām ir augsts aizsardzības statuss: ziemeļu upespērlene *Margaritifera margaritifera* iekļauta **Bernes konvencijas III** pielikumā un **Eiropas Savienības sugu un biotopu direktīvas 92/43/EEC II un V** pielikumā. Kopš 1957. gada tā iekļauta visos Latvijas aizsargājamo dzīvnieku sarakstos, tā ir suga, kurai draud iznīkšana ne tikai Latvijā, bet arī visā sugas areālā kopumā. Kopš 1985. gada tā iekļauta Latvijas Sarkanās grāmatas 1. kategorijā. Otra gliemeņu suga ir biežā perlamutrene *Unio crassus*, kas iekļauta **Eiropas Savienības sugu un biotopu direktīvas 92/43/EEC II un IV** pielikumā, tā iekļauta visos Latvijas aizsargājamo dzīvnieku sarakstos, kā arī iekļauta Latvijas Sarkanās grāmatas 2. kategorijā. Tām būtu kaitīgs jebkāds paaugstināts kalcijs karbonāta saturs ūdenī. Mūsu rīcībā ir informācija, ka jau pašlaik notiek Vecpalsas piesārņošana ar ūdeni no dolomīta karjera. Jaunu karjeru veidošana novestu pie vēl lielākas piesārņošanas. Abām minētajām sugām ir sarežģīts attīstības cikls, to attīstībai nepieciešamas saimniekzivis, t.i., kāpuri vispirms ir peldoši, pēc tam tie

Smiltenes novada dome
SANĒMITS
2013. 10. decembris
Reģistrētais Nr. 2701
Lietas Nr. 6-2-5.1

pieķeras zivij uz žaunām vai spurām un izveido cistas stadiju, tātad svarīgs ir arī zivju populācijas stāvoklis. Ziemeļu upespērlenes attīstībai nepieciešamas lašveidīgās zivis, biežajai perlamutrenei - vēl piecas straujteču zivju sugas. Šīs saimniekzivju sugas atkārtoti konstatētas zivju monitoringa uzskaitēs Vecpalsā. Dolomīta noskalojumi veido nosēdumus, kas iznīcina nārsta vietas. Vienlaicīgi tie piesārņo arī gliemeņu mazuļiem nepieciešamos mikrobiotopus – smilts un sgants saskalojumus starp lielākiem akmeņiem.

Ziemeļu upespērlenei piemērota ūdens kvalitāte ir tad, ja kalcija saturs ūdenī nepārsniedz 10 mg/l, atsevišķos gadījumos pieļaujams līdz 60 mg/l. Bez tam dolomīta noskalojumos varētu būt neizšķīdušas dolomīta daļiņas, tātad atsevišķi vajadzētu vērtēt arī ūdens duļķainību. Vēlamā ūdens temperatūra ir 13° – 14°C, vasarā īsākā laika periodā var paciest līdz 20°C. Optimālā ūdens elektrovadītspēja ir 200 – 400 $\mu\text{S}/\text{cm}$.

Ja upē regulāri tiek iepludināts ūdens, kas pārsniedz šos rādītājus kaut vai īsu laiku, tas radīs gliemenēm ievērojamu stresu un var paaugstināt gliemeņu mirstību.

Ierosinām rūpīgi novērtēt jaunu dolomīta karjeru izbūves nepieciešamību salīdzinājumā ar starptautiski nozīmīgām dabas vērtībām šajā upes posmā, iesakām neveidot jaunus karjerus, ja nav iespējams nodrošināt tikai tīra un atbilstošas kvalitātes ūdens nonākšanu upē.

Ar cieņu,

Latvijas Malakologu biedrības
Valdes priekšsēdētāja

M.Rudzīte